Το 1449, μετά το θάνατο του Καρόλου ΙΙ Τοcco, οι Τούρκοι κατέλαβαν την Άρτα. Οι κάτοικοι της όμως κατόρθωσαν να εξασφαλίσουν από τους κατακτητές αρκετά προνόμια (θρησκευτικά, οικονομικά κ.α.), γεγονός που τους επέτρεψε να συνεχίσουν ομαλά τις εμπορικές δραστηριότητές τους. Το 15ο αι. ο πληθυσμός της πόλης αυξήθηκε σημαντικά, γιατί σε αυτή εγκαταστάθηκαν αρκετοί Εβραίοι, που εκδιώχθηκαν από την Ιταλία. Οι Εβραίοι έδωσαν σημαντική ώθηση στις εμπορικές δραστηριότητες της πόλης και ίδρυσαν τη δεύτερη συναγωγή της Άρτας, την Απουλιανή (Πουλιέζα). Η πρώτη συναγωγή Ρώμα (Γκρέκα) είχε ιδρυθεί παλαιότερα, αφού, ως γνωστών, η Εβραϊκή κοινότητα της Άρτας χρονολογείται ήδη από το 12ο αι. Κατά διάρκεια Τουρκοκρατίας η Άρτα ήταν έδρα βοεβόδα με εξάρτηση κατ΄ ευθείαν από την Υψηλή Πύλη. Παράλληλα όμως οι Αρτινοί ήταν φόρου υποτελείς στην Ενετική Δημοκρατία, στην οποία πλήρωναν κάθε χρόνο 1.500 ρεάλια, προκειμένου να εξασφαλίσουν την ενετική προστασία από τον κίνδυνο ληστών και πειρατών.

Το 17ο αι. (1660) στην πόλη ιδρύθηκε από τον καστοριανό γουνέμπορο Φιλ. Μανωλάκη η ομώνυμη σχολή ή Ελληνική Σχολή, η οποία λειτούργησε στον περίβολο της εκκλησίας του Αγίου Βασιλείου, που δημιούργησε αξιόλογη πνευματική παράδοση. Σε αυτή δίδαξαν σπουδαίοι δάσκαλοι όπως ο Παίσιος Μεταξάς, ο Ευγένιος Γιαννούλης, ο Γεράσιμος Παλλαδάς και ο Σωφρόνιος Λειχούδης.

Με την ανάπτυξη του εμπορίου προς την κεντρική Ευρώπη το 17ο -18ο αι., η πόλη που ήταν κέντρο διαμετακομιστικού εμπορίου, αναδιοργανώθηκε οικονομικά και κοινωνικά. Το 1805 η διοίκηση της πόλης πέρασε στη δικαιοδοσία του Αλή Πασά των Ιωαννίνων και μετά το θάνατό του επανήλθε στην εξάρτηση της Υψηλής Πύλης

Κατά τη διάρκεια της μακραίωνης ιστορίας της, την Άρτα επισκέφθηκαν ο ραβίνος Βενιαμήν από την Τουδέλα της Ισπανίας (12ος αι.), ο Κυριακός Αγκωνιάτης (15ος αι.), ο τούρκος περιηγητής Εβλιγιά Τσελεμπή (1670), ο J. Spon (1675), ο W. Leake (1805), ο λόρδος Byron (1809), ο Holland (1812) και ο Urguhart (1813), ο εξόριστος αυτοκράτορας της Γαλλίας Ναπολέων Γ΄ (1835-36) και πολλοί άλλοι, που μας έδωσαν τις εντυπώσεις τους, καθώς και λεπτομερείς περιγραφές για την πόλη και τους κατοίκους της. Η Άρτα αναφέρεται από τους περιηγητές ως μία ευχάριστη πόλη με διώροφα σπίτια, ολάνθιστους κήπους και ζωηρή εμπορική κίνηση.

Κατά τη διάρκεια της Επαναστάσεως του 1821, η πόλη αλλά κυρίως η ορεινή περιοχή των Τζουμέρκων και του Ραδοβυζίου υπήρξαν το ορμητήριο πολλών αγωνιστών. Με την

πανωλεθρία όμως των Ελλήνων και των Φιλελλήνων στο χωριό Πέτα σταμάτησε κάθε προσπάθεια για την επικράτηση της επαναστάσεως στην περιοχή, η οποία παρέμεινε υπό τουρκική κατοχή. Η Άρτα ανέκτησε την ανεξαρτησία της με τη συνθήκη του Βερολίνου το 1881, και το 1883 δημιουργήθηκε ο ομώνυμος νομός.

Η πόλη σήμερα πρωτεύουσα του ομώνυμου νομού, βρίσκεται σε απόσταση 367χλμ. από την Αθήνα. Είναι κτισμένη στην αριστερή όχθη του ποταμού Αράχθου και απλώνεται αμφιθεατρικά στους πρόποδες του λόφου της Περάνθης. Η προνομιούχος θέση της, η ευφορία του εδάφους της και το κλίμα ήταν οι κυριότεροι λόγοι που έδωσαν στην πόλη μια συνεχή ζωή, από τον 9ο αι. π.Χ. έως σήμερα.

Η Άρτα έχει 35.000 περίπου κατοίκους και είναι το διοικητικό και εμπορικό κέντρο του νομού. Η πόλη γνώρισε τα τελευταία χρόνια μεγάλη οικοδομική δραστηριότητα, η οποία ατυχώς κατέστρεψε την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της μορφή. Τα τελευταία χρόνια όμως γίνονται φιλότιμες προσπάθειες να αξιοποιηθούν τα μνημεία της και να δοθεί ένας πιο ανθρώπινος χαρακτήρας στην πόλη.

(Απόσπασμα από το βιβλίο *«Οδοιπορικό στην Άρτα»* της Βαρ. Ν. Παπαδοπούλου)